

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

Antoni Vives
Reus

Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

XV Curs de l'Aula d'Humanitats

El proper dimecres 15 de febrer s'inicia a la seu de CaixaForum el XV curs de l'Aula d'Humanitats. Com en les anteriors edicions, en aquesta ocasió es pretén de manera clara, amena i divulgativa explicar els orígens de la retòrica i les claus que regeixen la tècnica oratòria.

La retòrica o l'immens poder de la paraula

♦ Francesc Casadesús Bordoy *

Aristòtil definí l'home com un «animal polític», perquè és un ésser que té el do de la paraula. Vinculà així l'activitat social i política de l'ésser humà amb la seva capacitat d'expressar-se per mitjà del llenguatge. Comunicació i sociabilitat són, doncs, dues cares de la mateixa moneda. Com sabien els grecs, el domini de l'art de parlar

resulta essencial en totes les relacions humanes, des de les públiques i professionals, a les particulars i privades.

La societat grecoromana va ser molt conscient de l'immens poder de la paraula, capaç de commoure i convèncer els oients fins el punt de modelar i conformar les seves vides i caràcters. Per això, els grecs van concebre la retòrica com l'art de parlar de manera persuasiva en tots els àmbits, polítics, socials i culturals, amb la finalitat d'influir i seduir les opinions dels altres. A di-

ferència del discurs filosòfic i científic, la retòrica no cerca demostrar la veritat, sinó allò que sembla versemblant a la majoria. Foren els sofistes els primers en adonar-se que el llenguatge és un poderós tirà que pot seduir i persuadir a la voluble massa. La retòrica sofística parteix del principi que tot és relatiu. Veritat serà allò que la majoria opini que ho és. La retòrica es convertí

així en el mitjà més eficaç per transmetre un missatge polític o publicitari. Amb un coneixement de la psicologia de l'auditori, de les seves emocions, passions, simpaties i odis, amb l'habilitat d'argumentar en el moment oportú, els oradors aconseguïen fascinar el públic. La retòrica esdevingué una eina decisiva a les àgones democràtiques on l'opinió majoritària imposa les orientacions

polítiques.

Es pot afirmar que fa més de 2.500 anys els primers retors van practicar el que avui s'anomena «postveritat» o l'arrelada creença que a l'hora d'influir en l'opinió pública, els fets objectius tenen menys valor que les apel·lacions a l'emoció i a les creences personals.

* Professor de filosofia grega de la UIB

► TEMA

Periodistes compromesos

Periodisme és aquella professió que amb la seva tasca vol canviar una societat i que la converteix en més justa. Per això han sorgit una sèrie d'iniciatives que volen transformar aquesta societat i que han de ser tinguts en consideració per poder tenir una visió completa de la realitat.

Extra! Extra! Bones notícies per als que volen fer periodisme!

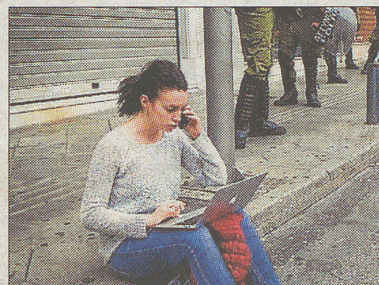
♦ Neus Fernández Quetglas *

La crisi econòmica ha afectat de manera especial al sector de la comunicació, més concretament al del periodisme. Sembla que ja no s'estila contar les veritats. I és que contar la veritat necessita de professionals que sàpiguen investigar-la; és a dir,

acudir a les fonts, entrevistar-les, contrastar la informació que t'ofereixen i narrar-la de tal manera que sigui fàcilment comprensible.

Una bona redacció, traducció, fotografia, vídeo o ràdio són necessaris més que mai, sobretot per a la cobertura d'escenaris on els mitjans (empreses –a la fi– on mana el capital o els interessos polítics; o tots dos) no hi paren esment. Avui dia, si ets periodista de veres, ets

activista, i per això necessites com a mínim projectar la teva feina a un bloc.

Un altre indret lloc on trobar repercussió són els mitjans cooperatius, de qualitat i transformadors. És el cas de *Saltamos.net*, que aplega vint empreses crítiques, per oferir, en conjunt, un mitjà de comunicació descentralitzat i horitzontal. De fet és el primer gran, de propietat col·lectiva i d'àmbit estatal. A *Saltamos* s'hi han afegit diversos mitjans en diversos graus d'impli-

cació, des de *Diagonal* a projectes locals i periodistes que s'estan enllaçant com *Salto* a Madrid, Andalusia, Castella i Lleó, Galícia i Navarra. De trets feministes com *Pikara Magazine* a iniciatives com *El Salomón Contracorriente*. També hi ha propostes de l'àmbit audiovisual i de ràdio.

Seria lògic que entre els temes que denunciïn hi hagi la precarització de la feina del periodista. De la degeneració del periodisme en té molta culpa l'instruisme, però també les polítiques empresarials que, en primer lloc, el permeten i, fins i tot, el fomenten; i, en segon, saben que avui en dia no perquè una informació sigui més certa és més venal. La feina d'un professional hauria de tenir un preu conseqüent al seu valor. Publicar la veritat no és de franc.

* Periodista i doctora en Història

► TEMA

Delictes i penes

El passat dilluns, 6 de febrer, se celebrava el dia internacional de «Tolerància zero amb la mutilació genital femenina» auspiciat per Nacions Unides, l'Assemblea General de la qual en va aprovar una resolució en aquest sentit el 20 de desembre de 2012.

La mutilació genital femenina: una xacra que cal eradicar

♦ Antoni Llabrés Fuster *

La mutilació genital femenina (mfg) és una pràctica ancestral consistent en l'ablació total o parcial dels òrgans genitals externs femenins per raons no mèdiques, sinó culturals, profundament arrelada en determinades societats i que, a més de l'agressió directa a la integritat física de la víctima, pot comportar greus implicacions per a la

seua salut psíquica, sexual i reproductiva.

Si bé té una incidència especial en tota la franja central africana, des de la costa atlàntica fins a la zona nord-oriental i la 'Banya d'Àfrica', l'allau migratòria d'aquests darrers anys fa que puguem parlar de l'existència d'un risc real de «mfg en la diàspora» en el sí de les comunitats originàries d'aquests territoris assentades entre nosaltres.

Es considera que a les Illes Balears hi viuen al voltant de quatre-centes nines menors de catorze

anys (dades de 2014 de *Metges del Món*; altres fonts n'augmenten la xifra fins al miler) en perill de veure's sotmeses a la mfg (la majoria de procedència nigeriana, senegalesa i maliana, establertes a Palma i concentrades particularment a Son Gotleu, el Camp Redó i Pere Garau).

La mfg constitueix un delictes de lesions, expressament regulat en l'article 149.2 del Codi penal, i castigat amb una pena de sis a dotze anys de presó (que pot anar acom-

panyada d'una inhabilitació especial per a l'exercici de la pàtria potestat per un temps de quatre a deu anys). I, certament, el Dret penal resulta un mitjà necessari per a combatre aquest flagell (comptem amb dues sentències condemnatòries de mfg comeses en l'Estat espanyol i una tercera aprofitant un viatge de vacances a Gàmbia, país d'origen), però és obvi que la seva resposta sempre fa tard. Per a poder avançar cap a la seva eradicació esdevé imprescindible la prevenció, i per això cal valorar molt positivament el Protocol d'actuació que en aquest sentit està a punt d'enllestir un grup de treball interdisciplinari impulsat per la Conselleria de Salut del Govern balear.

* Professor titular de Dret penal i membre de l'Institut de Criminologia i Ciències Penals (UV).